

Miquel Martín i Serra (Begur, 1969) és escriptor i llicenciat en filosofia. Ha publicat, entre altres obres, *La drecera* (Periscopi, 2020), Premi M. Àngels Anglada de narrativa, Premi El Setè Cel i finalista del Premi Òmnium a la millor novel·la de l'any; *Quan els pobles no tenien nom* (Sidillà, 2021); *Llegendes de mar de la Costa Brava* (Sidillà, 2012); i *L'estratègia de la gallina* (Columna, 2001), finalista del Premi Ramon Llull. És autor de diversos articles i assajos sobre Joan Vinyoli, entre els quals destaquen: *Vinyoli traspals la bellesa com el vi* (Vibop, 2021), «Joan Vinyoli, el gall salvatge» (Premi Recvll de retrat literari 2019, publicat a *El Punt Avui*), «Les influències filosòfiques en la poesia de Vinyoli», dins el volum *Joan Vinyoli i la poètica postsimbolista* (L'Avenç, 2016), i l'estudi preliminar de *Vent d'aram* (Edicions 62, 2015). La seva darrera obra, amb la col·laboració de Montserrat Verdaguer, és *Fragments d'inexistència: Una biografia de Tom Sharpe* (Navona, en català, i Anagrama, en castellà, 2023).

Citacions, sobre *La drecera* i altres obres

Montserrat Serra, *Vilaweb* – «El valor de la literatura de Miquel Martín és la importància de la construcció d'un estil propi, amb una llengua neta, rica, diàfana. És una literatura amb molta llum.»

Eva Vázquez, *El Punt Avui* – «Llicenciat en filosofia, Miquel Martín ha assimilat la paciència dels estoics i n'ha fet no només un estil literari, sinó també una forma de vida.»

Julia Guillamon, *La Vanguardia* – «Una confirmació amb tots els mèrits.»

Ponç Puigdevall, *El País* – «El lector topa amb el poder emocionant d'una prosa que arriba a crear addicció i que no es deixa temptar mai pel sentimentalisme lacrimogen.»

Eva Piquer, *Ara Llegim* – «Finalment hem parat esment en un autor de trajectòria sòlida que té coses a dir i les diu com vol. La prosa lírica de *La drecera*, molt neta i acurada, ens sedueix en veu baixa. És un llibre tan ben escrit que no es nota.»

Lluís Ruiz, *Els experts* – «Miquel Martín és un d'aquells autors que hauríem de reivindicar amb més vehemència.»

Martí Domínguez, *El Temps* – «*La drecera*, un relat ple d'enyor sobre la pagesia de l'Empordà i com a poc a poc va anar sent destruïda pels senyors rics de Barcelona, que transformaren els vells masos agraris en xalets amb piscina, amb vistes al mar. *La drecera* és un llibre agre, directe, monòton en el relat, com una gota que va caient sobre la nostra

consciència, i que al final bada la roca i esclata i ho ompli tot d'una malenconia tràgica.»

Bernat Puigtbella, *Núvol* – «El gran encert formal de la novel·la és la construcció d'una veu infantil, creïble, sense estridències, modulada per un ús consistent de la parataxi. Allà on no hi ha frases subordinades, no hi ha prejudicis morals ni negociacions adulterades amb la realitat. Gràcies a aquest llibre accedeix directament a formar part dels autors importants de la literatura catalana.»

Rosa Regàs, *El País* – «Miquel Martín és un dels millors novel·listes en català.»

Màrius Serra, *La Vanguardia* – «El registre lingüístic que alena aquesta esplèndida prosa la fa una obra atemporal.»

Aina Vidal Pérez, *Caràcters* – «Envaint-ho tot, hi ha la força captivadora de la natura, que Martín i Serra recrea amb una intensitat que en fa molt més que un simple teló de fons.»

Salvador Macip, *Bloguejat* – «La seva prosa té una qualitat que la posa un parell de graons per sobre de la resta.»

Miquel Martín i Serra

Guanyaràs una mar llisa

ESCAFANDRE, 20

EDICIONS DEL PERISCOPI

Guanyaràs una mar llisa

© Miquel Martín i Serra, 2024

Aquesta edició c/o SalmaiaLit, agència literària

Primera edició: febrer del 2024

© de la fotografia de la coberta: Josep Carreras i Riera, 1958

© de la il·lustració de la coberta: Nautical / Adobe Stock, 2024

© de les il·lustracions de les portadelles: Nikole / Adobe Stock, 2024

© de la fotografia de l'autor: Susana Ruiz, 2024

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2024

Publicat per Edicions del Periscopi SLU

info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi

Twitter: twitter.com/Ed_Periscopi

Instagram: [@edicions_del_periscopi](https://www.instagram.com/edicions_del_periscopi)

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Maquetació: Tono Cristòfol Casadesús

Correcció: Miquel Saumell Santa Eugènia, Òscar Lozano i Núria Saurina Eudaldo

Disseny de la col·lecció i interiors: Tono Cristòfol Casadesús

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro.

Dipòsit legal: B 19753-2023

ISBN: 978-84-19332-57-8

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

A tots els pobles que apareixen en aquesta
novella, per regalar-me tanta literatura.

Mai no et rendeixis.

Gira't del costat

on abans veies el penell
que et feia creure en l'últim crit
del gall dels boscos.

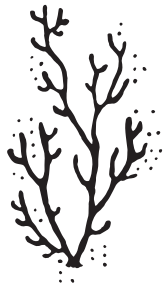
Entra

mar negra endins i baixa al fons.

Quan pugis, coraller, i t'hagis tret
el feixuc escafandre,
t'hauràs guanyat una mar llisa
i el vol del gavià.

JOAN VINYOLI, «El guany» (*Vent d'aram*)

JUNY

1

He vençut la nit asseguda al jardí, sedant la inquietud amb música i vins, mentre els coets espurnejaven al cel i queien, encara encesos, entre el fullam i la boscúria. L'Amàlia, desvetllada per l'espetic, reposava el cap a la meva falda, immòbil però alerta. Drogats per no patir, amb la respiració fatigosa, els gossos dormisquejaven als nostres peus. De lluny, ens arribava el rebombori de les festes a les platges, als jardins, als carrers...

—Quan jo era petita —li he dit a la meva filla—, ens passàvem tot l'any recollint andròmines per cremar i llavors tots els veïns ens reuníem al voltant de la foguera. Cantàvem, rèiem i jugàvem. I les iaies explicaven rondalles i llegendes de follets i de bruixes... I de sirenes.

L'Amàlia surt de la letargia quan li revelo que aquesta era la nit perfecta per veure les sirenes, ja que s'acostaven sigilloses fins a les nostres cales i les escates de la seva cua lluien amb la claror de les fogueres. Cada any, d'ençà que el

món girava, rebien un càstig tot just després que les campanes toquessin la mitjanit: havien de comptar, un per un, els grans de sorra de la platja, perquè amb les seves corredisses sota l'aigua havien provocat llevantades i posat en perill la vida dels pescadors. Sempre esmunyedisses i enjogassades, emergien de la mar guarnides amb vels rogencs com el corall, que es treien així que guanyaven la riba per tal de moure's amb més llibertat i mostrar els seus encants. Els vilatans quedaven fascinats per la seva bellesa i les sotjaven de lluny, ocults en qualsevol racó. Si algun galindoi (com en deia la meva àvia) gosava atrapar el vel de la sirena, tenia assegurats l'amor de la seva promesa i la felicitat futura. Però, en canvi, si es deixava enllepolir per aquelles formes temptadores i seguia la sirena, aquesta l'arrossegava fins a les profunditats de la mar i el convertia, per sempre més, en el seu esclau.

—I tu has vist mai alguna sirena, mama?

—Jo no, però potser el meu besavi Espiridió en va veure alguna quan sortia a pescar.

—Espiridió? Quin nom tan estrany! —diu l'Amàlia, tot incorporant-se.

—Vols que t'expliqui per què es deia així?

Esperonada pel somriure de la meva filla, torno a fer memòria i em veig asseguda al pati de la iaia Neus, a l'Estartit, envoltada d'ormejos i guaitant a través dels pins la silueta de les illes Medes. Va ser la primera vegada, més o menys amb la mateixa edat de l'Amàlia, que vaig sentir la història. Després, la meva mare me l'explicaria molts cops i sempre la començaria amb les mateixes paraules: «Quan encara ses barques anaven a vela i ses xarxes eren de lli, un nostre avantpassat, a punta de clar, va sortir de sa Tuna per llevar ses peces...».

Anys més tard, seduïda ja per la paraula i la seva capacitat d'entroncar amb els orígens, vaig escriure la història perquè no caigués en l'oblit i la vaig continuar així: «Sota les roques des cap sa Sal, que abrigaven la barca de la maror, ja va advertir la gropada de gregal que es congriava i va provar de tornar cap a port. La tempesta, però, es va presentar amb tal violència i celeritat que, tot i ser un pescador expert, ja va ser incapaç de governar l'embarcació. En un girant d'ulls, va perdre els punts de referència de la costa i va saber que el corrent l'havia arrossegat mar endins, on les onades i la negror de les aigües semblaven a punt d'engolir-lo. Esmaperdut i desesperat com no s'havia sentit mai, va jurar que, si se salvava, posaria el nom de la terra que l'acollís al seu primer net.

»La fortuna i els vents el van conduir fins a una petita illa anomenada Espiridió, prop de la costa grega, on uns pescadors el van socórrer i albergar. Va passar molts dies i moltes nits esquivant la mort, sempre atès per mans desconegudes. Potser va ser l'enyorança de la seva terra i la seva família o, qui sap, potser el desig d'encarnar la gratitud en aquell net, però el cert és que, gràcies a la seva obstinació i l'ajut d'aquells pescadors, va acabar salvant tots els esculls. Transcorregut un llarg temps, quan ja tothom el donava per mort, va tornar a casa seva sa i estalvi, disposat a complir el jurament».

L'Amàlia em fita amb ulls de fura, brillants i escrutadors.

—I com va tornar d'aquella illa, mama?

Trigo a contestar perquè la seva pregunta fa que m'ho plantegi per primer cop.

—Doncs el devia recollir algun vaixell, suposo... O potser algú el va anar a buscar —improvisament, barroera, en un to que no resulta gens convincent.

Ara m'adono que no sé gaire res de la història, que molts detalls se m'escapen, que l'he anat explicant com un autòmat, sense qüestionar-me'n en cap moment els fets que s'hi relaten.

És certa, doncs, tota aquesta aventura? O només és un conte per entretenir la mainada? M'ho pregunto tot just quan explota un altre petard, amb tal estrèpit que temo pels fonaments de la casa i la salut dels seus ocupants.

2

La pregunta de l'Amàlia em ressona dins el cap com un eco, persistent i inexorable: «I com va tornar d'aquella illa, mama?». I, de retruc, provoca molts més interrogants i fa que tot el relat del besavi Espiridió comenci a trontollar.

—El que passa és que aquesta història fa anys que t'obsessiona —m'argumenta la Rita, quan li truco per esbargir-me.

—Ah, sí? —faig, com si em parlés d'una altra persona.

—A tu què et sembla? Te la van explicar de petita i després jo te l'he sentit explicar un munt de vegades quan algú et preguntava pels teus avantpassats. I ara vas i l'expliques a ta filla, com si això fos un ritual d'iniciació a la família. Si això no és obsessió, ja em diràs tu què ho és.

—Deus tenir raó, però jo no n'era pas conscient.

—Perquè en el fons te la vols creure encara que no sigui veritat o, millor dit, et fa por que sigui falsa i aleshores se'n vagin en orris tots els teus principis.

—No sé si t'acabo d'entendre.

—Vull dir que el que dona sentit a la teva vida és la família i els seus orígens i també el paisatge i el mar, que el

porteu tots ficat molt endins. Vaja, i també la llengua, que et permet entendre-ho i explicar-ho tot, per això ets escriptora i t'agraden tant les llegendes, suposo. No en pots prescindir, de tot això, seria com si et robessin el teu relat mític.

Resto muda pensant que potser sí que és un mecanisme de defensa contra una ànsia atàvica, latent, que arrossego com un llast. Potser em refugio en la ficció, en les llegendes, perquè no s'engruni el meu món i em quedi nua davant una realitat massa prosaica. Tots construïm el nostre relat, amb paraules i amb silencis.

—Fes-me cas —em recomana—, no te'n podràs desempallegar fins que no passis bugada de tot plegat.

—I això què vol dir?

—No coneixes aquesta expressió? I tu ets escriptora? —em diu per burxar-me—. Vol dir que n'has de treure l'entrellat, que ho has d'aclarir. Ai, Gona, Gona, què en farem, de vós?

3

La llegenda de sa Gona era una altra de les moltes que havia sentit explicar a casa, on gairebé tot s'acabava exemplificant amb dites, anècdotes o contalles, com si la veritable vida, la que valia la pena de viure, fos només aquella que es podia narrar. Era una història devastadora que no podia deixar d'escoltar un cop i un altre, tot i que em deixava baldada i atordida. Sa Gona, aquella noia que havia imaginat i dibuixat centenars de vegades, posseïa tot allò que jo anhelava: era bella, era rica, era refinada i gaudia de talent artístic. Però un dia es va enamorar d'un pobre pescador

d'Aiguafreda i, malgrat la ferma oposició dels seus pares, que van amenaçar de desheretar-la i fer-la fora de casa, va començar a festejar-hi. Tant s'estimava el seu promès, que cada matinada, estiu i hivern, quan ell arribava de llevar les peces, ella l'esperava a la riba, tremolosa, només per la joia de tornar-lo a veure i abraçar-lo en silenci.

Pels volts de la festa major, poc abans del casament, mentre sa Gona s'emprovava el vestit de núvia, un temporal va segar la vida del pescador, i el cos va aparèixer, botit i desfigurat, amb els llavis blavosos i la pell lletosa, a platja Fonda, embolicat per les algues i rosegat pels pops. Quan sa Gona el va veure, es va agenollar davant d'aquell cadàver mutilat i deforme i, embogida, va maleir les onades i el vent, els peixos de la mar i els ocells del cel, esgargamellant-se, fins que la lluna la va sorprendre abraçada al cos del seu amant. Va arrencar a córrer, encara amb el vestit de núvia, indiferent a les veus que li oferien consol, i es va refugiar al cim del castell.

Cada nit, quan tot el poble dormia, es dedicava a contemplar la foscor, a distingir les veus dels animals i a llegir els missatges secrets que, segons ella, amagava la tremor de les plantes. Quan algun vent portava fins allà la salabror de la mar, sa Gona plorava amargament, recordant el seu promès difunt. Fins que un dia, com només ho fa amb els pescadors més vells i savis, la lluna li va parlar en silenci. Des d'aquella diada, contaven els vilatans, el vestit de núvia, brut i esfilagarsat, es passejava per la planúria del castell i se sentia la veu de sa Gona, conversant amb la lluna.

Tothom qui passava vora el castell li deixava una queixalada, ara figues, ara ametlles, potser un xic de pa o quatre anxoves, una flassada vella o algun parrac de roba que li servia

per anar apedaçant el vestit de núvia, ara una pelleringa miserable. Tothom qui passava vora el castell repetia sempre la mateixa cançó:

Ai, Gona, Gona,
què en farem, de vós?
Èreu jove i bonica.
Ara sou folla d'amor.

Una nit d'estiu, passats ja molts anys, quan tot el poble celebrava la festa major i la lluna s'exhibia plena, rodona i resplendent com no s'havia vist mai en aquelles contrades, sa Gona s'hi va atansar i li va declarar el seu amor.

—Jo també t'estimo —li va contestar la lluna—, perquè m'has fet companyia cada nit, amb pluja i vent, amb neu i fred; plena, nova, creixent o minvant, sempre m'has estimat.

—Doncs pren-me —va dir sa Gona, lliurant-se-li amb els braços oberts i la mirada extraviada.

—El sol escalfa les llars, el vent infla les veles i els estels orienten els mariners —li va respondre, enigmàtica, la lluna.

—I tu, lluna? —li va preguntar sa Gona.

—Jo sempre estic assedegada, per això arrossego la mar i crec les marees. Jo domino el cicle de les dones, atrec la voluntat dels homes i, sense que ells ho sàpiguen, controlo les seves vides. Jo bec tot allò que estimo i ho retinc en el meu interior, com els enamorats retenen l'un els ulls de l'altre.

En aquell mateix moment es va produir un eclipsi i ningú, mai més, no va tornar a veure sa Gona. Des de llavors, sempre que algú desapareix es diu que se l'ha begut la lluna.

Vaig explicar per primer cop aquesta llegenda a la Rita durant la nostra adolescència. Sèiem totes dues, amb les cames encreuades, a la platja de sa Riera, una nit d'agost, la sorra tèbia encara i l'aire calent com l'alè d'una bèstia. La puc veure com si fos avui: el rostre bronzejat i els ulls espurnejants, mirant-se aquella lluna que resplendia sobre l'aigua encalmada. Teníem disset anys, la nit era nostra i la vida encara no ens havia ensenyat les urpes.

—És una història preciosa —em va dir—. Sa Gona ets tu.

—Ho dius perquè també estic sonada?

—No, no, de veritat. Té el teu esperit, és com jo t'imagino per dins. Tu també persegueixes la lluna.

I l'esperit de sa Gona, que, reencarnat en mi, i segons la Rita, era un compendi de tossuderia, contemplació i creativitat, va cristallitzar anys més tard en el meu primer llibre.

—Ai, Gona, Gona, què en farem, de vós? —em va dir la Rita, orgullosa de la seva amiga, quan li vaig regalar el primer exemplar, que acabava de sortir de la impremta.

I ja fa dotze anys que vaig publicar aquest recull de contes titulat *Foscor* (ara veig que el títol li escau, ja que alguns dels relats eren força críptics). Hi cito la història familiar de passada, ni tan sols la desenvolupo, i encara adaptada a les circumstàncies del personatge i de la trama. La relectura, doncs, no m'aporta cap informació útil.

Decebuda, em concentro en la fotografia de la solapa, presa fa més de quinze anys durant un viatge a Irlanda amb la Rita i dues amigues més: mostra la meva plenitud física. Hi ha una espurna d'ingenuïtat als ulls i, amb tot, la mirada s'entreveu desvergonyida, gairebé insolent, atrevida en

la seva ignorància. Avui la pell ha perdut lluïssor, algunes formes s'han arrodonit i d'altres s'han abrinat com si busquessin una harmonia impossible. Alguns racons del cos mostren els primers símptomes de maduresa, però he après a acceptar-los de bon grat, com un guany, o potser com una penyora, més que no pas com una pèrdua. Ara, sobretot, m'agrada la meva mirada, perquè hi descobreixo una pau i un equilibri que m'eren aliens.

Malgrat que algunes idees estan exposades amb certa imperícia i precipitació, crec que *Foscor* insinua l'escriptura que he acabat sent o que encara intento ser. Un llibre, en qualsevol cas, que ja cerca les arrels i s'endinsa, sense concessions, en el solitari i ardu camí de la literatura.

4

Provo de refer la narració fil per randa com sempre l'he sentida —o com recordo haver-la sentida—: la petita barca, la gran tempesta, l'illa grega... i un nom curiós i familiar que alhora esdevé una espiral de sensacions: Espiridió. I el que més em sorprèn és no haver-la sentida mai per boca del meu besavi, com si ell ja l'hagués traspasat als seus fills i ara fos feina de les altres generacions anar-la perpetuant.

Als ulls d'una nena, el meu besavi era un home alt i carregat d'espatlles, un xic geperut, de mans grosses, faccions eixutes i una boina que només es treia quan, tot cercant una paraula rebeca, es gratava el cap. Sempre voltat de gats que l'adoraven, el recordo parant el sol al pati de la casa de Begur, ja retirat, mentre la meva besàvia Paulina remenava entre els fogons i em donava confits d'un bocal de porcellana.

La casa desprenia sentors antigues, com si el temps hagués quedat retingut entre aquelles parets. Mariner d'aire ferreny, per bé que criaturer i afable, el besavi Espiridió tenia el do de contar històries. Amb veu diàfana i gesticulació emfàtica, rodejat de nets i besnets, narrava aventures de peixos misteriosos, de personatges estrafolaris i de noms estranys que poblaven la costa empordanesa. Jo era la besneta petita, la darrera d'una llarga i nombrosa família i, quan tenia l'oportunitat de quedar-me sola amb els meus besavis, em delia perquè m'expliquessin com havien capturat aquella tortuga enorme, la closca de la qual lluïa penjada sobre el faldar de la xemeneia. Semblava un animal mitològic, prehistòric, gairebé fugit d'una falla, de proporcions que escapaven a la meua comprensió, de manera que només el relat podia, paraula a paraula, pausa a pausa, abatre els meus dubtes i neutralitzar les meves temences.

—M'hi jugo el que vulguis, menuda, que t'hi podries ficar a dintre i fer-la servir de bot —deia la meua besàvia, mentre jo dirigia la mirada cap a la closca, tot imaginant que hi navegava per mars llegendaris i exòtics.

—Explica'm com la vas atrapar —demanava, exaltada com la primera vegada que l'hi havia demanat.

El meu besavi somreia i es mirava la seva dona, que li tornava un somriure encoratjador.

—Poc que te'n canses mai, valga'm Déu! Ja t'he dit mil vegades que venia de l'atra punta des món, des mars més calents.

—Més lluny de Mallorca? —En aquella edat aquest era el meu límit del món.

—I més lluny de Sardenya —deia ell, de manera que la meua admiració augmentava, tot i que no sabia on queia

aquella altra illa—. Es devia despistar, pobra bèstia, i va anar a petar vora ses Negres. Jo anava a sa teranyina i ella devia ficar-s'hi buscant menjar.

—Digue'm allò del cul —suplicava, perquè era un dels meus moments favorits de la narració.

—Sí —deia ell, mirant-se la meva besàvia de cua d'ull—, tu sí que ets com en Joanet que, de tan gallòfol, porta sa cabrella as cul com ses tortugues.

Reia com una babaua, d'aquella manera que només ho fan els nens, fins i tot em saltaven les llàgrimes i em feia mal la panxa. I la besàvia Paulina parava de cosir i em dedicava sempre alguna de les seves exclamacions:

—Ai, menuda, que n'estàs de bé al món! Totes te ponen!

—Ja pots ben riure —continuava el besavi Espiridió, intentant aparentar seriositat—. Sempre et conto que a ses tortugues se'ls enganxa una cabrella as cul i això les fa pujar ran d'aiga. Llavors es desorienten i es pescadors les agafen. Però, la veritat sigui dita, poc que n'havia vista mai cap de tan grossa com aquella, i primer em vaig pensar que no fos un tros de barca o un bagul o ves a saber quina andròmina.

—I com és que era tan grossa?

—Conxo, doncs perquè era molt vella. Més que jo, que ja és dir.

—I quants anys tenia? —tornava a preguntar, tot esperant que ara encara hagués envellit més.

—Jo diria que més de dos-cents —deia exagerant, traït per un lleu somriure sota el nas.

—I no et va fer por?

—Llei —responia, amb certa solemnitat, preparant una llista de temences que ja em sabia de memòria—. A mi només m'espanten ses punxades de ses escorpres, es mar de

llamp i ses pedregades per Sant Pere. Però quan li vaig veure aquell cap tan gros, que semblava es d'un rap, ja vaig saber que era una tortuga i que pesava massa per pujar-la a bordo. Com que estava enredada a ses peces, vaig fer cap en terra i la vaig anar guaitant. Mira si en tenia, de força, que a vegades feia moure sa barca i tot. Quan vam ser en terra, ella mateixa va fer uns passos per la plaja i vam veure que tenia unes ferides molt lletges a ses potes de radere, com si l'hagués queixalada algun animal.

—Un tauró!

—Segurament —em seguia ell la veta—, o una d'aquelles serps d'en marc que són més llargues que tota sa llongada.

—I mossegava?

—No pas poc, com una morena dins des cau.

—I després es va morir, no? —deia jo, intentant precipitar el desenllaç.

—No pas encara, menuda. La vam pujar as carretó amb unes cordes i la vam tenir uns dies as pati de radere, amb ses nanses i atres trastos. Sa teua besàvia li dava enciam i bròquil i totes ses sobres que arreplegava.

—I no era gens llepafils —apuntava la besàvia Paulina, sense deixar de cosir—. Tot li anava bé, no pas com tu, que trobes espines fins i tot en es pollastre.

Jo tornava a riure, malgrat el retret (justificat, perquè de petita era molt llamenca), i el meu besavi reprenia la narració.

—Sí, i em penso que s'havia menjat alguna clavellada i tot —i somreia davant la meua cara de sorpresa, encara que en una altra versió en comptes d'una clavellada devia ser un verat o una saupa—. Però vet aquí que cada cop menjava

menys, feia molts runflets i amb prou feines es movia, fins que un dia sa teua besàvia la va trobar amb sa boca oberta, seca com un bacallà.

—Semblava que s’hagués encongít com una pansa —deia ella, alçant el cap del ganxet.

—I per què no la vau enterrar? —preguntava jo, tot i que en altres ocasions demanava per què no l’havien donada de menjar als peixos o l’havien llençada a la bassa.

—Doncs perquè pesava com un dimoni i vam pensar que ens podríem quedar sa closca per fer bonic. I entre sa teua besàvia i jo, i l’ajut d’algun veí, la vam trabucar de potes enlaire i vam arranar tota sa carn fins que només en va quedar sa closca. Després, neteja que netejaràs, fins que va ser neta com una patena. I ja ho veus, fa quasi cinquanta anys que la vaig arreplegar d’en marc i encara brilla com es primer jorn.

Així s’acabava sempre la història d’aquella tortuga però jo continuava donant-hi voltes, afegint-hi nous detalls, explicant-me-la i explicant-la a tothom qui em volia escoltar, reinventant-la, sempre amb la sospita, sempre amb la intuïció, que aquelles paraules em conferien un resguard i uns privilegis tan sòlids i inexpugnables com la mateixa closca de la tortuga.